

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1. หลวงพระบาง - เชียงใหม่ : สายใยแห่งวัฒนธรรมและศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ในอดีตดินแดนล้านนาที่มีเมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางมีความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอกับดินแดนล้านช้างซึ่งมีเมืองหลวงพระบางเป็นศูนย์กลาง ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง และชีวิตวัฒนธรรม หลังจากที่หลวงพระบางและเชียงใหม่ตกเป็นประเทศราชของสยามแล้ว ความสัมพันธ์ในระดับสูงต้องผ่านทางกรุงเทพฯ แต่ความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ตราบจนกระทั่งลาวตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส จากนั้นจึงปรับเปลี่ยนเป็นประเทศสังคมนิยม และสถาปนาเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2518

ภูมิฐานและที่ตั้งของเมืองหลวงพระบางตั้งอยู่บริเวณที่แม่น้ำคานไหลมารวมกับแม่น้ำโขง ถนนสายสำคัญที่สร้างเลาะเลียบบไปตามความยาวของแม่น้ำโดยมีทางซอยเชื่อมระหว่างริมฝั่งแม่น้ำทั้งสอง บริเวณนี้เป็นที่อยู่อาศัยดั้งเดิมของชาวหลวงพระบาง เมืองที่โอบล้อมไปด้วยทิวทัศน์ธรรมชาติ ภูเขา ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร เช่นแม่น้ำโขงและแม่น้ำคาน ซึ่งเป็นสถานที่ทำมาหากินหล่อเลี้ยงชีวิตของชาวเมืองหลวงพระบาง นอกจากเป็นเมืองที่มีความสวยงามตามธรรมชาติแล้วภายในเมืองยังมีวัดวาอารามที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นอันงดงาม ปัจจุบันเมืองหลวงพระบางถูกยกย่องเป็น **เมืองมรดกโลกทางด้านวัฒนธรรม** ในขณะที่เมืองเชียงใหม่มีลักษณะสวยงามด้วยสภาพแวดล้อมธรรมชาติและความร่ำรวยด้วยทุนทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกับเมืองหลวงพระบาง ตั้งอยู่ในแอ่งที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน มีพื้นที่ราบกว้างขวาง มีแม่น้ำปิงไหลผ่านเมืองทำให้การเจริญเติบโตของเมืองขยายออกได้มากและรวดเร็ว เชียงใหม่จึงเน้นที่ **ความเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรม**

ศิลปกรรมของหลวงพระบางเป็นศิลปะที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เพราะชาวหลวงพระบางนับถือพุทธศานานิกายเถรวาท เช่นเดียวกับชาวเมืองเชียงใหม่ วัด ในความรู้สึกของคนเชียงใหม่และคนหลวงพระบางจึงเป็นสถานที่พำนักอาศัยปฏิบัติธรรมของพระภิกษุสามเณรทั้งหลาย เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสักการบูชาของบุคคลทั่วไป เป็นสถานที่ทำบุญของอุบาสกอุบาสิกาในงานบุญต่างๆ และในสมัยก่อนวัดยังเป็นแหล่งที่รวมศิลปะความรู้ต่างๆ มากมาย วัดเคยเป็นโรงเรียนที่สอนความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ตลอดจน เป็นที่ชุมนุมของนักปราชญ์

ราชบัณฑิตอีกด้วย ดังนั้น ในเมืองหลวงพระบางและเมืองเชียงใหม่แทบทุกชุมชนจะมี “วัด” เป็นศูนย์รวมจิตใจและสถานศึกษาของชุมชน แทบทุกหมู่บ้านจะมีวัดเป็นของตนเองที่เกิดจากการรวมตัวของชุมชนต่างๆ เข้าเป็นเมืองรวมถึงการขยายตัวของชุมชน การสร้างวัดวาอารามของชาวหลวงพระบางจึงเกิดขึ้นจากชาวบ้านที่อาศัยรวมกันบริเวณนั้นเป็นผู้พร้อมใจกันสร้างขึ้น การตั้งชื่อวัด ก็เอาชื่อบ้านเป็นหลัก หรือบางครั้งก็เอาชื่อวัดเป็นชื่อบ้านด้วย สำหรับตำแหน่งที่สร้างวัดนั้นมักจะ เป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นที่น่าสังเกตว่าวัดที่สร้างเป็นศูนย์กลางของเมืองทั้ง 2 เมืองนี้ ต่างใช้ ภูเขาเป็นที่ตั้งเช่นกัน คือ พระธาตุจอมศรี (หาดจอมลี) บนภูศรี(พูสี) ภูเขาศักดิ์สิทธิ์ของเมืองหลวงพระบาง และพระบรมธาตุดอยสุเทพของเมืองเชียงใหม่ ซึ่งตำแหน่งทั้ง 2 แห่งนี้ต่างถือเป็นตำแหน่ง ศักดิ์สิทธิ์ของเมืองเช่นเดียวกัน จะต่างกันเพียงแต่ว่า พูสีเป็นภูเขากลางเมืองหลวงพระบาง แต่ดอยสุเทพ เป็นฉากหลังของเมืองเชียงใหม่ ส่วนตำนานพระธาตุก็เป็นแบบเดียวกัน คือ ต่างเคยมีฤๅษี มาบำเพ็ญเพียรบนภูเขาศักดิ์สิทธิ์ ด้วยคติดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการสร้างวัดในเมืองหลวงพระบางอย่างมากในอดีตถึง 65 วัด แต่จากการสำรวจวัดในเมืองหลวงพระบางปัจจุบันมี พระสงฆ์จำพรรษาอยู่เพียง 36 วัด (Report of presentation regulation inventory of protected heritage recommendation brochures 2002. P.7-9.) สภาพการณ์ดังกล่าวแสดง ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคล้ายคลึงกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองเชียงใหม่ ในอดีตเมือง เชียงใหม่(เฉพาะอำเภอเมือง) มีวัดมากถึง 161 วัด แต่ในปัจจุบันเหลือวัดที่พระสงฆ์จำพรรษาอยู่ เพียง 71 วัด (จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา.2544) ทั้งนี้พื้นที่วัดส่วนใหญ่ได้กลายเป็นวัดร้าง ในอดีตเมืองทั้งสอง ยังมีรูปแบบและสถาปัตยกรรมในการสร้างวัดคล้ายกันตัวอย่างเช่น คติการสร้างกำแพงวัดให้ต่ำกว่า วิหารและอุโบสถเพื่อแสดงความสวยงามโดดเด่นของอาคารภายใน หรือคติการสร้างวัดแฝดที่สร้าง วัดติดกันโดยมีเพียงกำแพงวัดเป็นแนวแบ่งเขตเท่านั้น เช่น วัดจุมซ้อง (จุมค้อง) กับวัดเชียงม่วน (เชียงม่วน) ในเมืองหลวงพระบาง และวัดผาบ่องกับวัดปราสาทในเมืองเชียงใหม่

ด้วยสายสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและความศรัทธาในพุทธศาสนานิกายเถรวาทเหมือนกัน ทำให้มีพระภิกษุ สามเณรจากแขวงหลวงพระบางเดินทางเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ เช่น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัยประมาณเกือบ 200 องค์ (สัมภาษณ์ท่านเพชร ภูธร.วัดเชียงทอง. 12 เมษายน 2553) พระภิกษุ สามเณรเหล่านี้ถือเป็นผู้รับและแลกเปลี่ยนอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างเมืองหลวงพระบางกับเมืองเชียงใหม่ ซึ่งในปัจจุบันมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ในขณะที่เชียงใหม่มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมแบบทุนนิยมวัตถุนิยม รวมทั้งการนับถือ พระพุทธศาสนาแบบพุทธพาณิชย์ แม้ว่าในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหลวงพระบาง ยังไม่พัฒนาเข้าสู่ระบบทุนนิยมวัตถุนิยมเต็มรูปแบบ แต่มีลักษณะการส่งเสริมนโยบายทุนวัฒนธรรม ในทุกพื้นที่ เห็นได้จากศาสนสถานทุกแห่งในเมืองหลวงพระบางมีการเก็บเงินจากนักท่องเที่ยว ค่าเข้าเยี่ยมชมในอัตราสูง มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารนานาชาติ โรงละครกลางคืน และ ตลาดกลางคืน สภาพการณ์เช่นนี้อาจทำให้สังคมและวัฒนธรรมของหลวงพระบางพัฒนาสู่ระบบทุนนิยมวัตถุนิยมเต็มรูปแบบเหมือนเชียงใหม่ในอนาคตอันใกล้

หลังจากที่เมืองหลวงพระบางได้รับการยกย่องให้เป็นเมืองมรดกโลกตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา หลวงพระบางกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ เป็นพิกัดที่มีชีวิต ทำให้มาตรการ

ปกป้องรักษาและบูรณะบรรดาวัตถุโบราณ สถานที่อยู่อาศัยและศิลปกรรมถูกควบคุมให้เป็นไปตามเงื่อนไขของห้องการมรดกโลก (สัมภาษณ์ ท้าวคำเพชร สมสระริด หัวหน้าแผนกมรดกโลก . 7 เมษายน 2553) ถึงแม้ว่าหลังจากที่ประเทศลาวได้สถาปนาเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2518 รัฐบาลได้ประกาศว่าการทำนุบำรุงศิลปกรรมเป็นภารกิจหนึ่งของสังคม เพื่อจะทำให้เกิด **ความเป็นเอกราช ประชาธิปไตย และวัฒนาถาวรของประเทศชาติ** แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายทางเศรษฐกิจ ซึ่งเน้นทุนวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในขณะที่เมืองเชียงใหมเติบโตโดยไร้ทิศทางอย่างรวดเร็วโดยที่ไม่มีกฎระเบียบควบคุมอย่างเข้มงวด ที่สำคัญคือ เชียงใหม่ขาดการวางแผนพัฒนาเมืองที่แน่นอนและต่อเนื่อง

5.2. ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่ กับเมืองหลวงพระบาง

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2553 สถาบันชีวิตดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) สำนักงานใหญ่ ณ กรุงลอนดอนประเทศอังกฤษ ได้เผยแพร่ผลการสำรวจล่าสุดว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความสงบสุขมากที่สุดเป็นลำดับที่ 34 ของโลกในปี 2553 ขึ้นจากลำดับที่ 45 ในปีก่อนหน้านี้ และสปป.ลาวเป็นประเทศที่มีความสงบสุขมากที่สุดเป็นลำดับที่ 3 ในภูมิภาคอาเซียน ตามหลังด้วยประเทศมาเลเซียซึ่งอยู่ในลำดับที่ 22 และสิงคโปร์ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 30 ของโลก ในขณะที่ประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ 7 ของอาเซียน และลำดับที่ 124 ของโลก (ศูนย์ข้อมูลลาว. มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2554)

ภายหลังสงครามกลางเมืองที่ยาวนานหลายปีและการปิดประเทศทำให้ สปป.ลาว ยังคงรักษาความเป็นดินแดนที่มีธรรมชาติอันบริสุทธิ์ที่สุดในอุษาคเนย์ ดินแดนแห่งวัฒนธรรมและศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่ยังไม่แปรเปลี่ยน ดินแดนที่ผู้คนน่าจะมีความสุขที่สุดแห่งหนึ่งบนโลกใบนี้ สิ่งนี้กลายเป็นจุดหมายที่ได้รับความนิยมจากนักเดินทางทั่วโลกอย่างรวดเร็ว แม้ว่าการพัฒนาประเทศตามระบบทุนนิยมกำลังดำเนินไปอย่างเร่งรีบ แต่ สปป.ลาวยังสามารถธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ที่ต่างก็สูญหายไปอย่างน่าเสียดายจากดินแดนอื่นในภูมิภาคเดียวกัน ชีวิตในชนบทยังคงเรียบง่ายทว่ารื่นรมย์ แม้กระทั่งในกรุงเวียงจันทน์ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศก็แทบเป็นเรื่องไม่น่าเชื่อที่เราจะเห็นภาพวิถีชีวิตที่ดำเนินไปอย่างเนิบช้าของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำ และเช่นเดียวกับที่หลวงพระบางซึ่งเป็นราชธานีเก่าของประเทศ นักเดินทางจะได้เห็นพระภิกษุหนุ่มจิ๋วลีเลื่องนักร้อยรูปเดินอย่างสงบเพื่อรับศรัทธาจากประชาชนในยามรุ่งอรุณของทุกวัน ขณะเดินผ่านวัดวาอารามที่เก่าแก่อายุนับร้อยปี ซึ่งเป็นหนึ่งในภาพอันน่าตรึงใจ

เมืองหลวงพระบางเป็นเมืองเอกของแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ทางภาคเหนือของประเทศ องค์การยูเนสโกยกย่องให้เป็นเมืองมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลสำคัญคือ เมืองหลวงพระบางมีวัดวาอารามเก่าแก่มากมาย บ้านเรือนมีเอกลักษณ์เด่นจากการผสมผสานศิลปะท้องถิ่นกับศิลปะตะวันตกอย่างกลมกลืน ตัวเมืองตั้งอยู่ริมน้ำโขงและน้ำคานซึ่งไหลมาบรรจบกันท่ามกลางธรรมชาติอันงดงาม และชาวหลวงพระบางมีบุคลิกลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร คนท้องถิ่นยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ในขณะที่มรดกโลกแห่งนี้อาจได้ขึ้นทะเบียนอย่างจำเพาะเจาะจงจากโบราณสถานหรือธรรมชาติ

ที่มีอยู่ แต่หลวงพระบางทั้งเมืองได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติ ตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ.2538 เป็นต้นมา และยังได้รับการยกย่องว่าเป็นเมืองที่ได้รับการปกป้องรักษาที่ดีที่สุด ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึง5ปีซ้อน(ศรัณย์ บุญประเสริฐ.คู่มือนำเที่ยวหลวงพระบาง, หน้า 7.) เมืองหลวงพระบางมีความใกล้เคียงกับแหล่งมรดกโลกพระนครศรีอยุธยาเพราะมีสถานภาพเป็นเมืองหลวง มาก่อน เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนเป็นจำนวนมาก และเป็นเมือง มรดกโลกที่มีชีวิต เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นยังคงอาศัยอยู่ร่วมกับโบราณสถานต่างๆ โดยไม่ได้ แยกพื้นที่เหมือนเช่นที่สุโขทัย ศรีสัชนาลัย หรือกำแพงเพชร บรรยากาศของเมืองมรดกโลกอัน เยียบสงบที่วิถีชีวิตดำเนินไปอย่างช้าๆ นักท่องเที่ยวพร้อมชาวท้องถิ่นร่วมเรียงแถวตักบาตรข้าวเหนียว กับพระสงฆ์กว่า 200 รูป ในยามย่ำรุ่ง สีเหลืองทองอร่ามของหลังคาอุโบสถอายุอานามกว่า 500 ปี ที่สะท้อนลือกับแสงแดดแห่งรุ่งอรุณ รวมถึงสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านสีสันสดใสงดงาม เครื่องเงินสีขาว แวววาวที่ชาวบ้านนำมาวางเรียงรายเพื่อรอการจับจ่ายซื้อหาจากนักท่องเที่ยวในยามวิกาลบนถนน “สี่สหายวง” ทำให้ เมืองหลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลกที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำรายได้เข้าประเทศลาวเป็นอันดับ 3 รองจากการทำเหมืองแร่ และการขายไฟฟ้า อาคารแบบอาณานิคมเป็นอิทธิพลจากการเข้ามายึดครองเมืองหลวงพระบางของชาว ฝรั่งเศส ได้กลายเป็นมรดกที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และเป็นทุนวัฒนธรรมด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ประกอบกับแขวงหลวงพระบางเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการ ทำให้คาดการณ์ได้ว่าเมืองหลวงพระบางจะพัฒนา เติบโตขึ้นเรื่อยๆ บนพื้นฐานของทุนวัฒนธรรมดั้งเดิม ธุรกิจการท่องเที่ยวของเมืองนี้จะสร้างรายได้ ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศสปป.ลาวในภาพรวม

สำหรับเมืองถิ่นไทยงาม นามว่า เชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนสูงสุด ของจังหวัดในภาคเหนือ ทั้งนี้เพราะมีทุนวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เป็น เมืองหลวงเก่าของดินแดนภาคเหนือตอนบน (อาณาจักรล้านนา) ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่กว่า 700 ปี (ก่อตั้งขึ้นก่อนเมืองหลวงพระบางอาณาจักรล้านช้างเพียง 57ปี) อาณาจักรล้านนากับ อาณาจักรล้านช้างจึงมีขนบธรรมเนียมประเพณีและมรดกทางภูมิปัญญาอันงดงามเป็นศักดิ์ศรี คู่บ้านคู่เมืองสืบทอดกันมายาวนาน นอกจากทุนวัฒนธรรมแล้ว เชียงใหม่ยังมีสถานที่ท่องเที่ยว ทางธรรมชาติที่สวยงาม และความมีอัธยาศัยไมตรีของคนท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติเดินทางมาเยือนไม่ขาดสาย เมืองเชียงใหม่จึงมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ การบริการเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญรองจากรายได้หลักด้านเกษตรกรรม แหล่งท่องเที่ยว สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ที่นักท่องเที่ยวต้องคิดถึงเป็นครั้งแรก คือ วัดพระบรมธาตุดอยสุเทพ ตัวเมืองเชียงใหม่อยู่ติดกับดอยสุเทพ ทำให้ทัศนียภาพน่าดู สวยงาม พื้นที่ภายในคูเมืองด้านในถือว่าเป็น เขตอนุรักษมีกฎเทศบัญญัติควบคุมไม่ให้สร้างอาคารสูงเกิน 4 ชั้น มีการส่งเสริมให้สร้างรูปแบบ สถาปัตยกรรมที่กลมกลืนกับบ้านเรือนแบบดั้งเดิมที่แสดงเอกลักษณ์ความเป็นล้านนา ในเขตอำเภอ เมืองมัวว้าอารามที่เก่าแก่และสวยงามอยู่มากมายจำนวนร้อยกว่าวัด มีแหล่งการค้าเก่าแก่ อย่างเช่น ถนนท่าแพ ถนนวัวลาย ที่ถูกจัดให้เป็นถนนคนเดินในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ย่านไนท์ บาร์ชาร์ ตรอกเล่าใจ และ กาดหลวง ซึ่งเป็นแหล่งค้าขายของดั้งเดิมของคนท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยว สามารถเลือกซื้อของได้ทุกประเภท รอบๆ ตัวเมืองเชียงใหม่ด้านนอกยังมีแหล่งขายของงานหัตถกรรม

พื้นบ้าน เช่น บ้านถวาย อำเภอหางดง และ บ้านบ่อสร้าง อำเภอสันกำแพง ส่วนวัฒนธรรมด้านอาหาร เชียงใหม่ก็มีอาหารหลากหลายประเภททั้งอาหารท้องถิ่น อาทิ จิ้นลาบ แกงอ่อม แกงฮังเล ใส่อั่ว น้ำพริกหนุ่ม ข้าวซอย รวมทั้งอาหารสากลนานาชาติไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำหรับผู้รักสัตว์ คือ สวนสัตว์เชียงใหม่ ที่มีบรรยากาศเป็นธรรมชาติมากเพื่อให้สัตว์ท้องถิ่นและสัตว์นานาชาติได้อยู่อาศัยตามสภาพดั้งเดิม สถานที่ที่สร้างขึ้นตามกระแสทุนนิยมยุคใหม่ในระยะหลัง ได้แก่ ไนท์ซาฟารี (Night Safari) สวนเฉลิมพระเกียรติราชพฤกษ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติ และ ศูนย์กลางด้านการเกษตร นับเป็นสิ่งที่ทำสังคมเชียงใหม่ปรับเปลี่ยนสู่สังคมทุนนิยมบริโภคนิยมอย่างเต็มตัว แตกต่างจากสังคมหลวงพระบางซึ่งยังคงถูกตรึงไว้กับภาพลักษณ์แห่งอดีตตามกฎเกณฑ์ของยูเนสโก ในพื้นที่รอบนอกตัวเมืองเชียงใหม่ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสำหรับคนรักธรรมชาติ เช่น ดอยอินทนนท์ ซึ่งเป็นภูเขาสูงที่สุดในประเทศไทยและมีอากาศหนาวเย็น มีภูมิประเทศที่แปลกตามีน้ำตกสวยงาม มีโครงการหลวงในพื้นที่สูงหลายแห่ง และมีแหล่งน้ำพุร้อนกระจายอยู่หลายพื้นที่ เหมาะสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งกำลังเป็นกระแสการท่องเที่ยวแบบใหม่ ในปัจจุบัน กิจกรรมที่เฟื่องฟูขึ้นพร้อมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ การทำ “สปา” ซึ่งสปาของเชียงใหม่มีชื่อเสียงติดอันดับโลก รัฐบาลพยายามส่งเสริมให้เมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางผ่านไปยังสถานที่อื่นๆ ทั้งในประเทศและประเทศในแถบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงด้วย (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. 2553)

เชียงใหม่ได้รับการปรุงแต่งอย่างมากมาย เพื่อเสริมภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวตามแนวทางของสังคมบริโภคนิยมอย่างต่อเนื่อง เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมืองใหญ่ โดยมีโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ เกิดปัญหานานับประการ เช่น การอพยพย้ายถิ่นของผู้คนต่างถิ่นต่างชาติเข้ามาอยู่อาศัยทำธุรกิจหรือเป็นแรงงานเกิดความแออัด เกิดปัญหาการจราจรที่มีมลพิษในอากาศสูงขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาขยะ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี และอื่นๆ เมืองเชียงใหม่กลายเป็นเมืองที่เติบโตอย่างไร้ทิศทางไร้การควบคุม กลายเป็นเมืองที่ขาดอัตลักษณ์ ขาดการวางแผนเชิงจริตนิยมและอนุรักษ์นิยม วัดเก่าแก่สวยงาม ถูกบดบังด้วยอาคารสูง โรงแรม และสถานบันเทิงที่อึกทึก เชียงใหม่มีปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตัวอย่าง เช่น ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนชาติจิตสำนึกในการทำเพื่อส่วนรวม ชุมชนท้องถิ่นไม่ได้รับประโยชน์และไม่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เกิดความไม่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาเหล่านี้เป็นที่มาของการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.องค์กรมมหาชน) ซึ่งเริ่มวางแผนและดำเนินการตามแผนอย่างจริงจังตั้งแต่พ.ศ.2552 เป็นต้นมา หน่วยงานนี้เริ่มรณรงค์โดยมีการวางแผนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการประหยัดทรัพยากรและแรงงาน ดำเนินการโดยยึดถือผลประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ตลอดไป และลดผลกระทบทางลบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แนวคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมุ่งเน้นให้เกิดความสมดุลระหว่างกระแสโลกาภิวัตน์กับกระแสท้องถิ่นนิยมที่ต้องผสานกันอย่างลงตัว

5.3. ผลกระทบจากธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีต่อการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่กับเมืองหลวงพระบาง

การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่กับเมืองหลวงพระบางนั้นความจริงมีสาเหตุจากปัจจัยที่หลากหลายตัวอย่างเช่น การพัฒนาความเจริญของเมืองทั้งในด้านสังคมและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การขยายชุมชนเมืองอันเนื่องจากการขยายตัวของระบบการศึกษา ทำให้มีการก่อตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั้งของภาครัฐและเอกชน การเจริญเติบโตของภาคธุรกิจและการบริการโดยเฉพาะในเมืองเชียงใหม่ทำให้มีการก่อตั้งศูนย์การค้าและสถานบันเทิงประเภทต่างๆ มากมายโดยไร้กฎหมายควบคุม การพัฒนาระบบการคมนาคมโดยมีการตัดเชื่อมถนนสายต่างๆ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เมืองเชียงใหม่ซึ่งได้รับการพัฒนาตามระบบทุนนิยมอย่างต่อเนื่องมานานเกือบ 40 ปี มีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมมากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมืองหลวงพระบางซึ่งยังคงมีระเบียบกฎเกณฑ์ของการเป็นเมืองมรดกโลกควบคุมอยู่อย่างเข้มงวด อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่กับเมืองหลวงพระบางเฉพาะในบริบทที่เกิดจากผลกระทบของธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองทั้งสองเท่านั้น

จากแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของนักวิชาการชาวอังกฤษ Eber, Shirley ในหนังสือเรื่อง Beyond The Green Horizon: Survey Principles for Sustainable Tourism (1993) ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นต้นแบบในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ สภาพการปรับเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่กับเมืองหลวงพระบาง พบว่ามีประเด็นที่เป็นข้อสังเกตในเชิงวิพากษ์สรุปได้ดังนี้

5.3.1 การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอใช้ ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ควรปรุงแต่งหรือสร้างขนบธรรมเนียมประเพณีใหม่ที่ขัดแย้งกับประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งเป็นแนวทางในการทำธุรกิจในระยะยาว (Using Resource Sustainably)

เมืองหลวงพระบางมีนโยบายพัฒนาเมืองแบบทุนวัฒนธรรมตามกฎหมายของยูเนสโก ในขณะที่เมืองเชียงใหม่ก็ใช้นโยบายพัฒนาเมืองแบบทุนวัฒนธรรมบนพื้นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เมืองทั้งสองต่างก็มีนโยบายการพัฒนาเมืองภายใต้วิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองให้มีคุณค่าความเป็นสากล (Universal Value) ให้แก่พื้นที่ที่มีทรัพยากรทางวัฒนธรรม และผลพวงจากความมุ่งหวังให้สถานที่แห่งหนึ่งมีคนมาท่องเที่ยวเยี่ยมชมเกี่ยวข้องไปถึงการปรับปรุงสภาพพื้นที่และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงสภาพพื้นที่ด้วยการสร้างสิ่งที่ต้องการและการกำจัดสิ่งที่ไม่ต้องการออกไป รวมถึงสร้างภาพลักษณ์ความทรงจำในอดีตด้วยการรื้อฟื้นและปรุงแต่งขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ดังเช่นที่เกิดขึ้นกับการปรุงแต่งทางวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่กับเมืองหลวงพระบาง ได้แก่ การรื้อฟื้นงานสถาปัตยกรรมดั้งเดิมที่ถูกดัดแปลงรูปทรงและการใช้ประโยชน์ในชีวิตแบบใหม่ การจัดวางพื้นที่ที่ขาดความเหมาะสม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์เดิมของเมืองทั้งสอง มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตปัจจุบัน หรือสร้างสาธารณูปโภคด้าน

การท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ประเด็น ภาพลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมและ วัฒนธรรม ถือเป็นการทำลายระบบนิเวศที่ยั่งยืนให้เสื่อมถอยไปอย่างน่าเสียดาย นอกจากนี้ ขบวนการอพยพโยกย้ายที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนเพื่อผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เป็นที่มาของ การตัดสินใจเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของชาวชุมชนดั้งเดิมจากพื้นที่เมืองซึ่งเคยใช้ชีวิตอยู่มาหลายชั่วอายุคน ออกไปตั้งถิ่นฐานห่างจากเมืองเก่ามากขึ้นโดยได้เงินจากการขายการเช่าพื้นที่ในเมืองให้กับนายทุน ต่างถิ่น ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบใหม่ ก่อให้เกิดผลกระทบทางวัฒนธรรม อันเนื่องจากการใช้ภาพลักษณ์หรือขนบธรรมเนียมประเพณีปรุงแต่งที่ไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และอาชีพของผู้ที่อพยพเข้ามาอาศัยใหม่ สภาพพื้นที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการเสริมแต่ง กลายเป็นพื้นที่ ที่มีคนแปลกหน้าเข้ามาใช้ชีวิตแบบชั่วคราว ผู้อพยพใหม่เข้าร่วมพิธีกรรมของท้องถิ่นโดยไม่เต็มใจ และไม่เคารพในพิธีกรรมดั้งเดิม การรองรับนักท่องเที่ยวด้วยอุปกรณ์เสริมต่างๆ ที่ไม่เพียงพอกับ จำนวนคนที่เข้ามาใช้พื้นที่ (Carrying Capacity) ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ ปัญหาขยะ การจราจร ชุมชนแออัด ค่าครองชีพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และปัญหาอาชญากรรม ทำให้เกิดความไม่ร่วมมือกัน ในสมาชิกใหม่ของชุมชนท้องถิ่นเดิม อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมและ วัฒนธรรมที่มีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและผู้ที่ไม่เห็นชอบ สรุปได้ว่าเมืองเชียงใหม่กับเมืองหลวงพระบางต่างก็ ประสบปัญหาต่างๆ เหล่านี้เช่นเดียวกัน ดังนั้นนโยบายและแนวทางการพัฒนาเมืองทั้งสองยังไม่ สอดคล้องกับแนวคิดของอุดมการณ์พัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

5.3.2 การลดการบริโภคที่มากเกินไป และการลดปริมาณของเสีย จะช่วย ลดค่าใช้จ่ายใน การทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว เป็นการเพิ่มคุณภาพของการ ท่องเที่ยว (Reducing Over- Consumption and Waste)

นายคำแพง ไชสมแพง เจ้าแขวงหลวงพระบางระบุว่าในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2548-2553) มีนักท่องเที่ยวมากกว่า 1 ล้านคนเดินทางเยือนหลวงพระบาง ซึ่งสร้างรายได้ให้กับ เมืองมรดกโลกภาคเหนือของลาวได้ถึง 296 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การมีสถานภาพเป็นเมืองมรดกโลกทำให้หลวงพระบางกลายเป็น อัญมณีสถาปัตยกรรมของการท่องเที่ยวในภูมิภาค และทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมี อาชีพที่หลากหลายมากขึ้น ตั้งแต่การให้บริการด้านการท่องเที่ยวไปจนถึงการทำการค้า รวมทั้งส่งผล ให้ประชาชนในท้องถิ่นจำนวนมากยุติการทำเกษตรแบบเลื่อนลอย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก การท่องเที่ยวนี้ได้ยกระดับสภาพความเป็นอยู่และลดอัตราความยากจนในหมู่ประชากรของประเทศ โดยเจ้าแขวงกล่าวว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากการบริหารส่วนแขวงที่ ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชุมชนท้องถิ่น ดร.คำแพงกล่าว ว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่าหลวงพระบางมีพื้นที่การไร่เลื่อนลอยลดลงจาก 141,000 ไร่ เหลือ 106,800 ไร่ ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีของชาวหลวงพระบางเพิ่มขึ้นจาก 250 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2548 เป็น 821 เหรียญดอลลาร์สหรัฐในปี 2553 และจำนวนครอบครัวที่ยากจนลดลงจาก 18,000 ครอบครัว เหลือเพียง 8,000 ครอบครัว (ผู้จัดการออนไลน์. อ้างแล้ว) การท่องเที่ยวนับเป็น ภาคส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแขวง และเมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมือง ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมติดอันดับ 1 ใน 10 ของบรรดานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง นอกจากส่งผลดีแล้วยังส่งผลเสียต่อเมืองหลวงพระบางเช่นกัน ผู้เชี่ยวชาญและชาวบ้านในเมืองหลวงพระบางวิตกว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของลาวอาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวเมือง นายฟรานซิส เองเกลแมนน์ อดีตที่ปรึกษาขององค์การเพื่อศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ(ยูเนสโก) ปัจจุบันพำนักอาศัยถาวรในหลวงพระบาง ระบุว่าหลวงพระบางเปลี่ยนแปลงไปมากนับตั้งแต่ยูเนสโกขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก และสปป.ลาวเปิดประเทศต้อนรับนักท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้การดำเนินการทุกอย่างของหลวงพระบางเน้นไปที่การท่องเที่ยวเท่านั้น รายงานของยูเนสโกระบุว่าก่อนปี 2546 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามายังหลวงพระบางไม่กี่ร้อยคนเท่านั้นในแต่ละปี แต่ในปี2553 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าหลวงพระบางถึงสองแสนกว่าคน รายงานของยูเนสโกเตือนว่า พัฒนาการด้านต่างๆ ที่ทำขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ล้วนมีผลกระทบโดยตรงต่อความเสื่อมโทรมของวิถีชีวิตชุมชนสภาพสิ่งแวดล้อม และทัศนียภาพของแหล่งวัฒนธรรมเก่าแก่อย่างหลวงพระบาง

ผลจากการมีนักท่องเที่ยวต่างชาติและคนนอกพื้นที่มาเที่ยวมากขึ้น แม้สภาพเศรษฐกิจจะดีขึ้น แต่ส่งผลกระทบกับสภาพสังคมของชุมชน เช่น มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาชีพที่ผูกโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่ บริษัทนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านอาหารและสถานบันเทิง ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก วิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนไป เกิดแหล่งมั่วสุม มีเสียงดังจากแหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืน ปัญหาขยะ ปัญหาการจราจร มีค่านิยมการบริโภคสูง ในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะหรือเขตอนุรักษ์ การใช้ที่ดินและน้ำเพื่อการท่องเที่ยว การขยายพื้นที่สร้างสถานบริการสำหรับนักท่องเที่ยว การขยายชุมชนเมือง การสร้างเมืองใหม่ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายเร้าใจ เช่น เดินป่า ล่องแพ ล่องเรือ ทัวร์ จักรยานยนต์ Home Stay รวมถึงความพยายามนำความทันสมัยเข้ามาสู่ชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของความต้องการในการบริโภคทรัพยากรของท้องถิ่นมากขึ้นอีกด้วย ทำให้เกิดการเสียสมดุลในด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น สิ่งที่น่ากังวลมากกว่าไม่ใช่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาแล้วจากไปตามฤดูกาล แต่เป็นกลุ่มทุนใหม่ที่เข้ามากว้านซื้อที่ดินและเปลี่ยนแปลงสภาพเมืองสู่สังคมวัตถุนิยม บริโภคนิยม ปัญหานี้ได้เกิดขึ้นแล้วกับเมืองเชียงใหม่ว่าต้องเผชิญสภาพการณ์ดังกล่าวอันเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาเชียงใหม่ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวในระยะแรกๆ มีการหลั่งไหลเข้ามาของกลุ่มทุนข้ามชาติที่ผู้นำเชื่อว่าโครงการลงทุนขนาดใหญ่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวจะสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล จึงมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่ให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนแบบ 100 % ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนสภาพน้ำ ที่ดิน และแรงงานเป็นทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและเป็นแหล่งนำเข้าเงินตราต่างประเทศ สภาพการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดการเพิ่มการบริโภคที่มากเกินไป ความจำเป็น และการเพิ่มปริมาณของเสียที่ทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลายในระยะยาว ความพยายามที่จะสร้างความสมดุลเพื่อการลดการบริโภคที่มากเกินไป และการลดปริมาณของเสียเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงเป็นเพียงความฝันที่ต้องใช้เวลาอีกยาวไกลเพื่อให้ผู้นำและเจ้าของพื้นที่ตระหนักถึงการไม่ทำร้ายชุมชนของตัวเองทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ สภาพสังคมและวัฒนธรรมพื้นถิ่นเดิม

5.3.3 การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว เป็นการช่วยขยายฐานของธุรกิจการท่องเที่ยวให้เติบโต (Maintaining Diversity)

ตั้งแต่ปลายปี 2558 เป็นต้นไปประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติอาเซียนจะร่วมมือกันปฏิบัติตามกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เรียกว่าโครงการ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (Asean Economic Community) ซึ่งจะเป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกตามกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบตะวันตก แต่ไม่ได้ให้ความสนใจในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประเทศสมาชิก หากพิจารณาโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงที่กำลังพัฒนาอยู่ในปัจจุบัน จะเห็นว่าโครงการนี้ยังคงใช้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจกระแสหลักแบบตะวันตกที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคโดยพยายามเชื่อมโยงประเทศต่างๆ ให้มีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทั้งด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อประโยชน์ในการค้าขายติดต่อกัน (มีการสร้างถนนและทางรถไฟเชื่อมกันระหว่างประเทศ) ส่งเสริมให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติของประเทศสมาชิก มาใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการค้าและการลงทุนที่ผูกโยงกับภาพรวมของเศรษฐกิจโลก โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจดังกล่าวให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลายของชุมชนในภูมิภาคนี้น้อยมาก ที่สำคัญคือ มิได้คำนึงถึงผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่จะส่งผลต่อความเสื่อมสลายของภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ต่างๆ ในภูมิภาคแห่งนี้ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษที่โดดเด่นทางสังคมและวัฒนธรรมมานานหลายศตวรรษ

เมืองเชียงใหม่กับเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ แต่เมืองเชียงใหม่ได้รับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามอุดมการณ์ตะวันตกมานานกว่า 30 ปี ในปัจจุบันความหลากหลายทางธรรมชาติลดน้อยลง ทำให้เกิดวิกฤตการณ์จากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศตามฤดูกาลเช่นการเกิดอุทกภัย วาตภัย ดินถล่ม ภัยแล้ง ไฟป่าและปัญหาหมอกควันที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี นอกจากนี้อัตลักษณ์และภูมิปัญญาพื้นถิ่นของชาติพันธุ์ต่างๆ เริ่มสูญหายและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ แม้ว่าจะมีความพยายามรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่เพื่อประโยชน์ของการท่องเที่ยว แต่เป็นไปในลักษณะของภาพลวงตามิใช่วิถีชีวิตแท้จริงของชุมชนหรือชาติพันธุ์นั้นๆ

ส่วนความหลากหลายทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมของแขวงหลวงพระบางซึ่งดำรงมานานหลายศตวรรษกำลังเปลี่ยนแปลงเสื่อมถอยลงเรื่อยๆ ทรัพยากรธรรมชาติถูกผูกโยงเข้ากับกระแสนิยมโลก จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2555-2558) ของสปป.ลาว (Vientiane Times. อ้างแล้ว, หน้า 3-5) มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจตามระบบทุนนิยมตะวันตก เปิดประเทศรับการลงทุนจากต่างชาติ ทำให้เมืองหลวงพระบางซึ่งถูกกำหนดให้เป็นเมืองมรดกโลกกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ แม้ว่าจะมีกฎเกณฑ์ของแผนมรดกโลกบังคับอย่างเข้มงวด แต่การเปิดรับการลงทุนจากต่างชาติและแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบตะวันตก ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์อย่างมากมาย ความหลากหลายทางชาติพันธุ์พื้นถิ่นเดิมถดถอยลงเมื่อมีชาวต่างชาติต่างวัฒนธรรมเข้ามาอยู่อาศัยแทนพื้นที่เดิม คนต่างชาติเหล่านี้มีอาชีพและวิถีชีวิตที่แตกต่างจากคนพื้นถิ่นอย่างสิ้นเชิง ส่งผลต่อการเกิดวิกฤตวัฒนธรรมซึ่งยากจะแก้ไข

หากสภาพเศรษฐกิจและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนเปลี่ยนไป การนิยามความหมายของ “ความหลากหลายทางวัฒนธรรม” ของเมืองหลวงพระบางถูกนิยามใหม่โดยผนวกสภาพสังคมเข้ากับนโยบายเศรษฐกิจแบบทุนวัฒนธรรม ที่เน้นการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้า การบริการ และความทันสมัยกับการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมพื้นถิ่นเพื่อประโยชน์ของทุนวัฒนธรรมแบบตะวันตก ทำให้ภาครัฐและผู้นำจุดประกายกระบวนการสร้างประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นมาเป็นจุดขายสำหรับการท่องเที่ยว เกิดการสร้างภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบใหม่ในหลวงพระบางที่เรียกว่า “เมืองใหม่ในอัตลักษณ์เก่า” การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมจึงกลายเป็นภาพลวงตาเช่นเดียวกับสภาพสังคมของเมืองเชียงใหม่ แนวคิดในการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาวเพื่อช่วยขยายฐานของธุรกิจการท่องเที่ยวให้เติบโต จึงกลายเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ระยะสั้นไปในทันที トラบใดที่ผู้นำและเจ้าของพื้นที่ตัวจริงไม่เข้าใจ และเข้าถึงแนวคิดของอุดมการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

5.3.4 การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่คนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าอีกด้วย (Involving Local Communities)

ชุมชนท้องถิ่นที่ฝากความคาดหวังต่อการเฟื่องฟูจากธุรกิจท่องเที่ยว ไม่ว่าชุมชนเมืองเชียงใหม่หรือชุมชนหลวงพระบางต่างฝากความคาดหวังว่าการท่องเที่ยวจะนำประโยชน์ที่ดีมาสู่ชุมชน และหากไม่เป็นไปตามคาดหวังก็เกิดทัศนคติไม่ดีต่อการท่องเที่ยว ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชนนั้นๆ ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวควรส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในชุมชนโดยตรง คนพื้นที่ประกอบการท่องเที่ยวต้องเป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง ผลประโยชน์ที่ได้รับต้องนำไปสู่การพัฒนาสาธารณูปโภคและการยกระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ มิใช่ผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยวแต่เพียงฝ่ายเดียว การมีส่วนร่วมของชุมชนและคนในชุมชนจึงต้องเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างมีแบบแผนแน่นอนทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว

สำหรับเมืองเชียงใหม่และเมืองหลวงพระบาง การปรุงแต่งภาพความทรงจำในอดีตและนำภาพลักษณ์เหล่านั้นมาเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมแสวงหาผลประโยชน์ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้เพราะการย้อนรอยอดีตเป็นการแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าความเจริญรุ่งเรืองในอดีตนั้นเป็นสิ่งที่อยู่จริง โบราณวัตถุโบราณสถานต่างๆ กลายเป็นสื่อสำคัญที่เชื่อมโยงและสร้างจิตสำนึกแห่งความรักความภูมิใจในมรดกของประเทศชาติของชุมชนร่วมสมัยจากอดีตสู่ปัจจุบัน อีกทั้งยังนำไปสู่การสืบสาน การอนุรักษ์มรดกของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย แต่ในสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองเชียงใหม่และเมืองหลวงพระบาง กระบวนการปกป้องรักษามรดกของชาติล้วนอยู่ในความดูแลของภาครัฐและตัวแทนของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว นโยบายและกระบวนการจัดการต่างๆ เช่น การมีสิทธิดูแลปกป้องพื้นที่ การครอบครองและการควบคุมทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างฐานเศรษฐกิจแบบทุนวัฒนธรรม นโยบายและแบบแผนที่รัฐนำมาใช้จึงประกอบด้วย

การศึกษาทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี การอนุรักษ์ การเคลื่อนย้ายประชากรออกจากพื้นที่ที่เป็นมรดกของชาติ (อาจใช้การเวนคืนพื้นที่ หรือการให้ย้ายออกโดยความสมัครใจจากการขายหรือให้นายทุนต่างถิ่นเช่า) การปรับพื้นที่ การปรับสภาพภูมิทัศน์ และการสร้างสาธารณูปโภคใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว แต่ปรากฏว่าชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่กลับมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการดูแลพื้นที่ของตนน้อยมาก สิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นคาดหวังในการมีส่วนร่วมในพื้นที่ของตนเป็นได้เพียง "เราจะได้อุรักษ์มรดกของเราไว้ให้ลูกหลาน" หรือ "ขายของได้ และได้ทิปจากนักท่องเที่ยว" ชาวชุมชนท้องถิ่นยอมย้ายบ้าน ยอมถูกจำกัดสิทธิ และถูกกลืนสิทธิในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่คนนอกชุมชนมากกว่า หากแต่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมในสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจนยากจะเยียวยา ลักษณะเหล่านี้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนทั้งในเมืองเชียงใหม่และหลวงพระบาง

5.3.5 วางแผนการตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวให้ดีขึ้น (Marketing Tourism Responsibility)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญในหลายประเทศเพราะสามารถสร้างรายได้และเงินตราต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก ในปี 2552 โลกมีนักท่องเที่ยวมากถึง 880 ล้านคน และมีรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว 852 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (UNWTO. 2010) โดยที่องค์การการท่องเที่ยวโลกได้คาดการณ์ไว้ว่า ในพ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มเป็น 1.6 พันล้านคน โดยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก จึงเป็นที่แน่ชัดว่าการท่องเที่ยวจะเป็นรายได้ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญทั้งในระดับโลกและในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในขณะที่ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) คาดว่าในปี 2558 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงประมาณ 49.5 ล้านคน กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงประกอบด้วยประเทศที่มีสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์และหลากหลาย โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งมรดกโลกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโก เมื่อการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมซึ่งนำรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างมหาศาลในแต่ละปี ดังนั้นแต่ละประเทศจึงหันมาดำเนินกลยุทธ์การพัฒนาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศของตนกันมากขึ้น มีนโยบายที่ชัดเจนและมีการปรับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวใหม่ เช่น การเพิ่มหรือขยายท่าอากาศยานนานาชาติ เพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการสายการบิน วางแผนพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและขยายเส้นทางคมนาคมขนส่งให้ทั่วถึง รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการผ่านจุดเชื่อมต่อระหว่างประเทศ นโยบายและกลยุทธ์เหล่านี้นำไปสู่การสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกัน เช่นกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง สปป.ลาว กัมพูชาและไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศ (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. 2553, หน้า 1)

หากพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์การท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะพบว่า ชาวยุโรปและชาวอเมริกันซึ่งเคยเป็นนักท่องเที่ยวดั้งเดิม

ในดินแดนแถบนี้เริ่มชะลอตัวลงเพราะภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่เกิดขึ้นทั้งในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีอายุมากขึ้น ในขณะที่สาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำใหม่ทางเศรษฐกิจโลกได้กลายเป็นแหล่งผลิตนักท่องเที่ยวอันดับต้นๆ ของโลก ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลโดยตรงกับประเทศไทยและประเทศในกลุ่มประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งในอดีตพึ่งพาตลาดนักท่องเที่ยวทั้งสองภูมิภาคในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง นอกจากนี้รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและอเมริกา (ตลาดเดิม) กับนักท่องเที่ยวชาวจีนซึ่งเป็นตลาดใหม่มีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปและอเมริกาส่วนใหญ่ชอบใช้ชีวิตท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมแบบสันโดษและสงบเงียบ ในทางตรงกันข้ามนักท่องเที่ยวชาวจีนชอบท่องเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่ที่มีความสนุกสนาน ครึกครื้นมากกว่า (เพ็งอ้าง. หน้า 35)

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเมืองเชียงใหม่ และเมืองหลวงพระบางนั้นล้วนมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันด้วย ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ มีเทคโนโลยีล้ำสมัย มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ในศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่แตกต่างออกไปจากสิ่งที่มีในบ้านเกิดของตนเอง ในทางกลับกันนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานหลายพันปีซึ่งเก่ากว่าเชียงใหม่หรือหลวงพระบาง มีแนวโน้มสนใจในสิ่งบันเทิงใจหรือสนใจสินค้าเทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ๆ มากกว่า (อ้างแล้ว หน้า 61) ฉะนั้นการวางแผนการตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มอย่างถูกต้อง รวมทั้งให้ข้อมูลด้านสังคม วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นอย่างชัดเจน จะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการสร้างจิตสำนึกในกลุ่มนักท่องเที่ยวให้เคารพและรักษาสีงแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นไม่อาจจัดการได้ที่ปลายทางแหล่งท่องเที่ยวแต่เพียงด้านเดียว ตัวอย่างเช่น คณะผู้วิจัยได้รับฟังความห่วงใยจากชาวหลวงพระบางที่วิจารณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยบางคณะว่ามีพฤติกรรม ทัศนคติ การแสดงออกด้วยกิริยาและวาจาไม่เหมาะสม ดังนั้น การสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจ ตระหนักและเคารพความหลากหลายทางชีวภาพ สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากสังคมของนักท่องเที่ยวเป็นภาระงานที่สำคัญในกระบวนการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และท้าทายซึ่งต้องกระทำทั้งในระดับภาครัฐและระดับชุมชน

จากข้อสังเกตเชิงวิพากษ์ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นทั้งจุดเด่นและจุดอ่อนของการยกระดับการจัดการท่องเที่ยวแบบทุนวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง และเมืองเชียงใหม่ ทั้งนี้เพราะรายได้จากการท่องเที่ยวแบบมวลชนที่ได้รับอย่างมหาศาลจะทำให้ชุมชนหลงลืมการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียง การลดการบริโภคที่มากเกินไป การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยไม่มีภาพปรุงแต่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนของตน และการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน หลักการสำคัญต่างๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของนักวิชาการชาวอังกฤษ Eber, Shirley (1993) ทั้ง 10 ประเด็นเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งและควรเผยแพร่แนวคิดดังกล่าวอย่างจริงจัง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องมีการกำหนดนโยบายและทิศทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในประเทศไทยให้ชัดเจน และถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการจัดการการท่องเที่ยวของทั้งเมืองหลวงพระบางและเมืองเชียงใหม่เพื่อพัฒนาสู่แนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอแนะนำแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของ Eber, Shirley อีก 5 ประเด็นมาเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำวิจัยต่อไปในอนาคต ได้แก่

5.3.6 การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับแผนกลยุทธ์การพัฒนาท้องถิ่นแห่งประเทศชาติ และต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว (Integrating Tourism into Planning)

5.3.7 การวางแผนรองรับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลาย (Supporting Local Economy)

5.3.8 การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้ประกอบการ คนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง กลุ่มคนเหล่านี้จำเป็นต้องร่วมงานในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ไขปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน (Consulting Stakeholders and the Public)

5.3.9 การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้แก่บุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริหารการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน (Training Staff)

5.3.10 ทำการวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ไข้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและนักลงทุน (Undertaking Research Work)

คณะผู้วิจัยคาดหวังว่าผลจากงานวิจัยชิ้นนี้จะกระตุ้นให้เกิดความสนใจและการตื่นตัวของทุกภาคส่วน ในการแสวงหาองค์ความรู้และแรงจูงใจให้เกิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนซึ่งเป็นกระบวนการที่ทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนต้องร่วมมือกันบริหารจัดการอย่างจริงจัง แน่วแน่และกระทำอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชุมชน นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่สร้างดุลยภาพระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การลดการบริโภคที่มากเกินไปจนเกินความจำเป็น การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ของชุมชนเป็นหลักสำคัญ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวจะส่งผลให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการทำงานประสานผลประโยชน์ทั้งเพื่อตนเองและเพื่อประเทศชาติ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานภายในชุมชนของตน รวมทั้งสร้าง

ความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนเพื่อสร้างความพึงพอใจและประโยชน์
สุขแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง